

Innlegg til Nettverksmøte Nordnorske kulturinstitusjoner, Bodø 29.sept 2020, fylkesråd for kultur, klima og folkehelse Kirsti Saxi

Kjære kulturvenner fra nord og fra sør,

Velkommen til Nordland og til Bodø! Så flott at dere har satt hverandre i stevne! Ved å møttes slik dere her gjør så utgjør dere en kraft i kulturfeltet i nord – som vi politikere trenger å høre fra. Dere har skoene på og vet selvsagt derfor best hvor den trykker. Og særlig i disse spesielle tider vi befinner oss i, som er vanskelig for både utøvende kunstnere og institusjonene som jobber med formidling. Og så er paradokset at mens nødvendig smittevern gir restriksjoner på feltet så trenger vi kunsten og fellesskapet i kulturopplevelser mer enn noen gang.

Jeg er altså fylkesråd for kulturfeltet i Nordland og skal dele noen betraktninger med dere ut ifra et politisk perspektiv. Først vil jeg si litt om den Nordnorske Kulturavtalen og hvordan Nordland ser på denne.

Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner har samarbeidet om felles satsing innen kultur i lang tid. Samarbeidet har vært regulert i Den nordnorske kulturavtalen (DNNK) som ble inngått for første gang i 1991. Avtalen er utvidet og revidert flere ganger, siste gang i 2018. Formålet med avtalen er å videreutvikle kultursamarbeidet i Nord-Norge. DNNK 2018–2021 beskriver fordelingen av det regionale tilskuddet til landsdelsdekkende kulturinstitusjoner og kunstnerorganisasjoner, men skal også fungere som et redskap for realisering av kulturpolitikken i Nord-Norge. Dette skjer gjennom Landsdelsrådet for kultur som består av politisk leder for kulturfeltet i Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommuner.

Hva har vi fått til sammen i Nord-Norge?

De siste årene har landsdelssamarbeidet f. eks ført til etablering av Filmfond Nord, en institusjon eid av de nordnorske fylkeskommunene, og som skal styrke antall filminnspillinger i nord, og videreutvikle filmbransjen og filmarbeidsplasser i nord. Fondet finansieres av midler fra fylkeskommunene men også med et statlig tilskudd. Filmfond Nord har vært et viktig redskap for filmsatsingen i Nord-Norge, men ville neppe blitt realisert, og i alle fall ikke med samme gode effekt om hver enkelt fylkeskommune skulle hatt sitt eget fond.

Og nylig etablerte vi Nordnorsk filmkommisjon som skal markedsføre landsdelen og hjelpe filmbransjen med å finne personell, locations, teknisk bistand m.m. til filmer som kan gjøres i nord. Også dette eid av fylkeskommunene.

Jeg vil også nevne at Nordland fylkeskommune har innledet samtaler med Nordnorsk Kunstmuseum om hvor vidt museet kan ha en større grad av aktivitet i Nordland i form av «satellitt». Dette er noe som er tatt opp i Landsdelsrådet og som også Troms og Finnmark fylkeskommune finner interessant. I det arbeidet vi har gjort nå innledningsvis så har vi selvsagt invitert relevante kunstaktører i landsdelen inn i samtalen om veien videre i denne saken.

Hvorfor er landsdelsamarbeid og Den Nordnorske kulturavtalen viktig?

Jeg tror på samarbeid og god dialog som nøkkelen til all god utvikling. I disse særskilte tider vi nå lever i vil det kreve ekstra mye av oss når vi opplever bortfall eller begrensninger på tradisjonelle visningsarenaer, publikum og opplevelser. Da trenger vi å bygge på fellesskap og de gode erfaringene vi har med å løfte i flokk.

Til neste år skal avtalen reforhandles. Nordnorsk kulturavtale er en unik og viktig avtale. Hele landsdelen stiller seg bak avtalen som har lang og god historikk. Nå som avtalen utløper har vi en gylden anledning til å tilpasse avtalen til nåtidens og fremtidens behov. Bodø har nå fått status som Europeisk kulturhovedstad i 2024, samtidig som vi ser at tallene for framskriving av befolkningsstatistikken for landsdelen er langt fra lystig lesning. Min oppfatning er at med kultur som verktøy kan vi skape et samfunn i nord der folk ønsker å bo, nettopp med et sterkt kulturliv. Her må vi se på hva som inngår i avtalen og likeså se på behovet som de unge voksne melder. Behovet skal vi kartlegge med samtaler med ungdommen selv, slik at de har påvirkningskraft til å forme samfunnet slik de ønsker det. Bodø2024 er et landsdelsprosjekt som i aller høyeste grad vil kunne brukes for å imøtekomme utfordringene vi står ovenfor.

Fremover skal det være møter med alle som er en del av dagens kulturavtale og med potensielle aktører for fremtidens kulturavtale. Målet er å få en fin balanse mellom det etablerte og å løfte opp nye, spennende aktiviteter som er rettet mot, eller utført av unge voksne.

Når det gjelder Bodø2024 og landsdelsorganisasjonenes plass i dette så har dere jo nettopp snakket om temaet tidligere i dag, og dere har fått innblikk i hvilken visjon og hvilke hovedtema som ligger til grunn for tildelingen. Likeså at Bodø2024 følger årstidene med «overskrifter» som gir en retning for programmet. Budsjettet er satt til 300 millioner, der 200 millioner kroner er offentlig finansiering og 100 millioner er egne inntekter og sponsorbidrag. Vi håper og tror at vi skal oppnå mere som sponsorbidrag. Av disse 300 millionene har vi i søknaden sagt at foreløpig 60 millioner skal være søkbare for personer og institusjoner som ønsker å skape arrangementer som blir en del av det offisielle programmet. Men ut over dette så er altså det meste enda i det åpne landskaps mulighet, der dere herved inviteres til å ta en rolle!

Jeg gleder meg veldig til 2024 og til å være en del av en kraftfull landsdel dette året! Gjennom Bodø2024 skal vi sammen synliggjøre og videreutvikle vår flerkulturelle, internasjonale og mangfoldige landsdel. Vi skal gjennom europeisk kulturhovedstad gjøre det attraktivt for kunst- og kulturutøvere å etablere seg og virke i landsdelen, men vi skal også samarbeide og formidle kultur til aktører rundt om i hele Europa, ja verden for den del. Det har vi for så vidt gjort bestandig; storbonden på Tjøtta hadde på 1600 – tallet egen teatertrupp fra kontinentet som virket på Helgeland. Fra tidlig middelalder har tørrfiskhandelen mellom Europa og Nordland ført til utveksling av impulser og kultur, vi har hatt nesten 200 år med pomorhandel med Russland og handel ogandel med Hansabyene.

Jo, vi i Nord- Norge har nok i større grad enn noen annen landsdel alltid virket i samhandling med andre nasjoner og kulturer. Så også nå med Europeisk kulturhovedstad som fane!

For Nordland fylkeskommunes innfallsvinkel til europeisk kulturhovedstad handler ikke om at Bodø alene skal være arena for aktiviteten, men hele Nordland og Nord-Norge. Dette har også avspeilet seg i arbeidet så langt, der vi sammen med Bodø kommune har gjort flere besøk til alle regionsentrene i Nordland og invitert inn kommuner, festivaler, kulturinstitusjoner og aktører til å delta- både i forhold til arbeidet med søknaden, men også nå videre.

F.eks : Da EU – juryen som avgjør en tildeling av status som europeisk kulturhovedstad besøkte Bodø i forkant av tildelingen var Nordland teater, Vega Verdensarv, Arran Lulesamiske senter og Nordnorsk Kunstnersenter i møte med juryen og hadde substansielle innspill om hvordan deres institusjoner kunne inngå i Bodø2024. Selv om alle kulturinstitusjonene møtte jurymedlemmene, har vi kontakt og samarbeid med øvrige kulturinstitusjoner og organisasjoner i hele Nordland. I tillegg har vi hatt møter med eller har kontakter til landsdelsdekkende institusjoner som Arktisk Filharmoni, Nordnorsk Jazzsenter, Dansearena Nord og Nordnorsk forfatterlag.

Jeg tror at Bodø2024 vil være samlende for landsdelens kulturliv. Vi vil kunne utvikle nye nettverk både innenfor den profesjonelle kunsten, men også innen det frivillige kulturlivet, vi vil utløse samarbeid *mellom nye* kulturaktører i landsdelen, men selvsagt også mellom Nord-Norge og Europeiske kunstnere og institusjoner. Jeg er overbevist om at Bodø2024 vil skape opplevelser som ingen før har sett eller tatt del i – skapt og formidlet av så mange som mulig av våre institusjoner. Og sist, men ikke minst er jeg sikker på at europeisk kulturhovedstad vil gi nye oppdrag til våre kunstnere, kulturarbeidere og kulturinstitusjoner der man gjennom Bodø2024 blir til «noe mer enn seg selv», og der man også når et nytt og større publikum.

Vi har allerede flere eksempler på nordnorske kulturinstitusjoner som er inne i definerte Bodø2024 prosjekter. Nordnorsk jazzsenter skal sammen med Rytmask Kompetansesenter være hovedpartner i et Bodø2024 prosjekt som heter Kaleidoscope – eller Fargespill. Kanskje kjenner flere av dere til dette. Her skal barn fra flere nasjonaliteter arbeide sammen med profesjonelle musikere. Jeg går ikke nærmere inn i prosjektet, men nevner det som et eksempel. Nordnorsk kunstnersenter og kunstnerorganisasjonene organiserte på et tidlig stadium av søknadsprosessen en workshop sammen med Bodø2024, der flere kunstnere møttes for å diskutere sin rolle og medvirkning. Et veldig fint initiativ, som resulterte i en jurybasert utlyst konkurranse blant kunstnere med invitasjon til å spille inn prosjekter til Bodø 2024, og der to prosjekter ble valgt ut for å inngå i selve programmet for Bodø2024. Vi vil gjerne at flere gjør som billedkunstnerne her gjorde, avhold workshops der fokus er aktivitet som kan knyttes til Europa og til Bodø2024. Dette kan gjerne gjøres nå i forkant av 2024, vi trenger hele tiden oppspill som gir oss en større forståelse og forventning til å være en vesentlig del av den europeiske kulturscenen. Og det er åpenbart at mange av våre festivaler og institusjoner kan nyttiggjøre seg den muligheten som ligger i å ta hele Europa i bruk der de kan initiere samarbeid mellom seg selv og partnere utenfor Norge.

Nordland teater gjorde det i fjor, der de inngikk i et samarbeid om en barneteaterproduksjon med 7 involverte land. Festspillene i Nord – Norge gjør det hele tiden, - men det hadde allikevel vært fint å spisse 2024 mot Europa – eller Europa mot Nord- Norge i den kunstneriske plattformen.

Kanskje har mange flere av dere allerede nettverk dere ønsker å aktivere nå fremover. Og kanskje er det noen av dere som gjerne vil, men som trenger bistand til å søke ekstern hjelp til finansiering eller partnersøk. Da vil jeg oppfordre dere til å bruke Kulturrådets folk for alt de

er verd. Og det er ganske mye! De kan bistå med å finne egnede partnere til dere, de kan gi finansiering til å besøke potensielle partnere, og de er gjerne med og veileder fra dag en i en søknad om EU-finansiering. Også Bodø2024 og Nordland fylkeskommune ønsker å styrke denne tjenesten, og vi jobber derfor med å få på plass kompetanse som skal ha dette som hovedarbeidsoppgave frem mot 2024 og videre inn i framtida. Også Europakontoret vårt kan være en god samarbeidspartner her.

Så til det siste jeg er bedt om å i noe om Skrinlegging av regionreformen. Ja, hva skal man si egentlig? Mens forhandlingene pågikk var jeg veldig tydelig på at vi ikke ønsker å overta institusjoner der det ikke fulgte med midler til drift. Det tenker jeg er et åpenbart forståelig standpunkt. Når det er sagt synes jeg det prinsipielt er riktig å overføre ansvar til det regionale nivået der institusjonen ligger og aktiviteten foregår. Men slik blir det altså ikke. Jeg vet at det blant dere kulturinstitusjoner var blandede meninger om dette. Nå er denne debatten ikke lengre relevant. Da tenker jeg det er desto viktigere at vi samler oss slik vi har gjort før og sammen utvikler landsdelens kulturarenaer og aktører Her er dere stammen vi skal bygge på- samtidig som også nye aktører skal kunne se dagens lys.

2025 kommer før vi aner det. Bodø2024 er gjennomført og livet går tilbake til normalen. Hva sitter vi igjen med? Har vi kun *sett på*, - eller har vi lært å produsere noe selv? Har vi utvidet vårt nettverk utenfor det nære og kjente? Har vi styrket infrastrukturen på kulturfeltet? Har vi produsenter igjen i landsdelen eller opplever vi en hjerneflukt etter at kruttrøyken fra fyrverkeriet har lagt seg?

Dette er opp til oss selv, også til dere som er her i dag. Jeg tror at etter 2024 vil vi være forandret som landsdel, der kunst og kultur har blitt selve ryggraden i samfunnsutviklingen i nord. Velkommen med på laget til oss alle sammen!